

A hatóság védelme alatt megtürendők-e még tovább is a nyilvános kéjelgő házak?...

(Húsz gyulai polgárnak a városi képviselőtestülethez
intézett beadványa)
(1880)

Tekintetes városi képviselő testület!

Tisztelettel alulírottak egy kérvényt intéztünk a tek. városi tanácsshoz az iránt, hogy a „Bárdos”-sal határos úgynevezett „Hagymatér”-en levő bordélyházak beszüntetessenek, illetve a város határából kitiltassanak, – mely kérvényünkre az augusztus 12-én tartott tanácsgyűlés 2428/1877 ikt. 233/1877 t. ü. számú végzésével elutasító határozat hozott. Minthogy pedig ezen határozatban mi egyáltalán meg nem nyughatunk, ez alkalommal bátorkodunk esedezni az iránt, *hogy az 1877. évi augusztus 12-én hozott – a bordélyházak és kéjhölgyekről szóló törvény - szabályrendelet felfüggesztessék, hatályon kívül helyeztesék*, – a következő okoknál fogva:

A közerkölcsiség, társadalmi illem, sőt már maga a természetből belénk oltott szemérem érzete fellázad és undorral fordul el a fürtelem eme helyeitől, – s nem lehet a jó érzelem és a nemesebb iránti fogékonyságnak egyetlen szikrája sem azon kebelben, mely eme átkos lélekvásárlással üzérkedő intézményeket csak elvileg is helyeselni tudná.

De nemcsak a romlatlan emberi szívből eredő ezen kedélyi érvek, hanem megdönthetetlen állami és társadalmi bizonyítékok is feltétlenül elítélik eme gyalázatos üzemeket, – mert:

Nem lehet oly államforma, oly kormány, vagy oly hatóság, mely a nyilvános bűnt és gonoszságot védelmébe venné; – ha pedig ezt teszi: részesévé válik azon bűnnek; már pedig a tek. városi képviselő testületről feltenni nem merjük és nem akarjuk, hogy ily ocsmányságot szavával nyilván helybenhagyna, szentesítene.

A fenti idézett tanács-végzés azon indokolására, hogy – „a bordélyházak nem szüntethetők be már azért sem, mert az ily lakásokat kiadó tulajdonosok, a nyert házbér után házbér-adóval vannak megterhelve, mi a jelenben le nem írható”, – elég legyen csak annyit mondanunk, hogy a leggyalázatosabb bűn ocsmány szennyje, s legtöbbször a megcsalott szerencsétlen áldozatok átka, és a késő megbánás kínos könyve tapad minden krajczárhoz, mely e helyekről kikerül, – és sem a város-, sem az államnak nem szabad rászorulni arra, hogy jövedelmet húzzon a bűnből, s

a városok gazdagságával együtt járnak az élvezetek, s ennek megfelelően a húspiac, a prostitúció is. Ennek mint iparnak fejlődésénél nagy szerepet játszik az infrastruktúra kialakulása, amely húzóágazatként működik. A szexpiac folyamatos működtetése az iparágak művelőinek bázisa. A kerítő, a selyemfiú, a felhajtó, a kocsmáros, a háziúr, a hoteltulajdonos, a vendéglős, a mosónő, a fodrász, az ékszerész, a varrónő, az ágyneműkészítő, a cipész, a kalapos, a kocsis, a szolgáló megélhetésének biztos forrása a prostitúció.

Forrai Judit: A prostitúció mint társadalmi konfliktus. In Rendí társadalom – polgári társadalom. 3. Salgótarján, 1989. 323. old.

a gyalázatos kereset undorító hasznán osztozzék; mivel ily kereset után beszédett minden adó-krajczár a társadalom ugyanannyi életgyökerét emészt fel.

De nem védhető és helyesíthető ezen bűnös intézmény magasabb állami szempontból sem, – mert ez által a népszaporodásnak mintegy önkezeinkkel emelünk gátat, s alkalmat adunk arra, hogy az erkölcstelenség – mint a burján és útszéli gyom – elnyomja a tiszta életet, s az arczátlan paráznaság kihívó kacajjal gúnyolja a szüzies erényt; másrészt pedig a népnek nemzedékről-nemzedékre mindinkább elkorcsosulását e kéjházakban a törvény védelme alatt még csiráztatjuk és nagyra neveljük.

Hány derék nő mehetne férjhez, ha a fürtelem leányai olcsó szerelmökkel be nem hálózának a könnyelmű férfiakat, – s hány férfi alkothatna boldog családi életet, ha nem lenne alkalma pillanatnyi felhevülése és durva állati ösztönének untalan való buja kielégítésére?!

Nézzük meg a kórházakat, melyeket a felebaráti szeretet és könyörületesség a szegények és elhagyatott betegek menhelyévé tón, – nézzük meg országszerte, avagy csak városunkban, s azt fogjuk tapasztalni, hogy az ott levő betegek 2/3-ad részét, vagy legalább is felét a bújakóros kéjhölgyek foglalják el; – s akárhányszor fordult elő eset, hogy segélyre szorult szerencsétlen betegeket, becsületes utazó iparos segédeknek nem fogadhatott be a kórház, mert minden helye el volt foglalva az utálatos bújakóros személyekkel.

Azt hozzák fel, hogy a mai korszellem és társadalmi viszonyok mellett a nyilvános bordélyházak és kéjleányok türese oly szükséges rossz, melytől nem szabadulhatunk. De ez oly érv, melyet vagy csak olyanok hoznak fel, kik önmagukra nézve ennek szükségét érzik, s így az erkölcsiséget lábbal tiporva, a tiszta erkölcsnek fogalmával sem bírnak, – vagy azok említik, kiknek tág lelkiismeretén megfér azon tudat, hogy az emberiség legszentebb örökségét és legdrágább tulajdonát: az erényes életet lassankint teljesen kiszorítsa és még a családi élet szentélyében is felváltsa az erkölcstelenség, s a bűn.

Hogy a nyilvános bordélyházakra tulajdonképpen szükség volna, azt elfogadható okokkal be nem bizonyítja még eddig senkisé.

Mert aki elérte azt a kort, midőn családi életet alkothat, és szerelmével egy nőt boldogítani, s ez által viszont boldogítani képes, az – Isten és emberi törvények szerint nőszüljön meg, s akkor a bújáság eme fészkeire szüksége egyáltalán nincs és nem is lehet. Aki pedig még nincs azon korban, hogy nőszülhetne, annak – mint még fejletlen – éretlen eszü, tapasztalatlan ifjunak nemcsak erkölcsileg nem illik, de egészségi szempontból sem szabad ily helyeket látogatni, s a paráznaság karjaiba dobni ifju erejét, egészségét, és feláldozni erényét e megmérgező hatású pillanatnyi testi gyönyörért, melynek utóhatása mindenkor utálatos és undorító.

És ha – amint tudjuk – fájdalom és szégyen! mégis akadnak ily balga meggondolatlanok: a hatóságnak lenne kötelessége tilalmával fellépni ez ellen oly formán, hogy a bűnre vivő alkalomnak elejét venné, s így magát a bűn elkövetését és a botrányos kicsapongást megakadályozná.

Önmagát felvilágosultnak nevezett századunk bármennyire szeretné is a hit és vallás üdvös korlátai közül kivonni magát, tagadva ennek szükségét, sőt még létalapját is, – de azért czáfolja meg valaki a szentírás szavait, mely rettenetes ítéletét így dörgi a bűja szenedélytől elsiketült paráználdokók füleibe:

„Megbüntetem a szülők bűnét gyermekeikben negyedézig!” – És ez nem üres ijesztgetés, hanem az orvosi tudomány és tapasztalás megdönthetetlen alapigazsága, – mert hisz azt mindnyájan tudjuk, hogy a bűja-kór átörökölhető és még az utódoknál is kiirthatatlan betegség.

Lehet-e hát az emberiségből és minden nemesebb érzelemből annyira kivetkezett szörny, aki mindezt józan észszel felgondolva, nemcsak saját egészségét – és életét is nem ritkán – veszélyeztetni, de kész lenne megmételyezni egész családját, s szerencsétlenné, nyomorulttá tenni ártatlan gyermekének egész életét is.

És történnék mindez a hatóság tudta, türelme, sőt nyílt beleegyezésével még továbbra is?!

Miért tudtak ellenni aggkort ért atyáink, hogy sehol mégcsak nevét sem ismerték e bűnbarlangoknak? – s mért volna rá szüksége éppen a mai nemzedéknek?!

Talán azért, hogy napról-napra satnyuljon, szellemileg és erejében elcsenevésszen a kivetkező nemzedék? – hogy napról-napra szaporodják a sirből kijövő vázalakokhoz hasonló, kiélt, idő előtt elaggott, elerőtlenedett, szájalomra méltó szerencsétlenek száma, akik gondatlan ifjúságok idejét a kéjelgés és bújalkodás undok gyönyöreibe tölték, hogy aztán az öngyilkosság mentse meg őket végre a megunt, megútált élet viselésétől.

Avagy nem inté-e a látnoki erővel bíró koszorús költő jósszavakkal nemzetét, hogy:

„Minden ország oszlopa, talpköve
A tiszta erkölcs, – mely ha megvész:
Róma ledől s rabigába görnyed!”

Im ott van a példa előttünk, hogy a keleti s nyugoti római birodalmat, – melyeknek hatalomszava a világot megreszketetté egykoron – semmivé tevék éppen a bujaság förtelmei, s az általános elerkölcstelenedés.

Hány tisztességes családból származott ártatlan leánynak – a gonoszságot egész iszonyában még nem ismerő szívet hálózta be a czifra hiúskodás, a henyé dologtalanság, s az érzéki élvezet mérgező csábjaival ez átkozott életmód, elrabolva erkölcsüket, becsületüket, megfertőzve tiszta szüzies erényüket, – hogy aztán a társadalom szeméjévé, a tisztességes emberek utálatosa tárgyává tegye egész életüket, s okozza a legnagyobbkorai halálukat!...

Tudtok-e nyugodtan aludni apák, midőn házaitek küszöbén ólálkodik a bűn és a testiség ingereibe öltözött pokoli gonoszság, hogy elcsábítsa, törébe kerítse ártatlan gyermekeiket?!

A fiatal szív oly hiszékeny, oly könnyen megcsalható, – de a csalódás után már késő a kiábrándulás, mert a bukott ártatlanság szégyenfoltja le nem törülhető, s valamint az elvesztett élet, úgy a már egyszer elvesztett szüzies erény sem szerezhető vissza többé soha!

Nem mellette és eltűrésére, hanem a bűn és erkölcstelenség kiirtására alkossatok hát törvényt és szigorú szabályokat óh városatyák, kik hivatva vagytok őrködni városunk legszentebb érdekei fölött, melyek közt első: a közerkölcslenség! S ha azt mondja a megmételyezett társadalom szava, hogy nemcsak itt, hanem a legtöbb városban is vannak ily piszkos intézetek, – legyetek ti azon, hogy Gyula városa jó példával menjen előre a többiek előtt, s híres legyen erkölcsössége, és példányszerű népének tiszta erénye miatt.

BORDÉLY, 1405 k.

Vándorszó, vö.: ang. *bordel*; holland. *bordell*; német. *Bordell*; spanyol. *burdel*; francia. *bordel*; ol. *bordello*; orosz. *доpдѣль* 'bordély'; vö. még k. latin *bordellum* 'kunyhó'. Alapszavának végső forrása a germán (frank) *bord* 'deszka'. Ennek átvétele az ófr. *borde* 'deszka-kunyhó', melynek a 13. század táján *bordel* kicsinyítő képzős változata keletkezett, egyrészt 'kunyhó', másrészt 'nyilvánosház' jelentéssel. A franciából az utóbbi jelentésben terjedt el az európai nyelvekben. – A magyar szó közvetlen forrásaként az ófrancia (vallon-francia) vagy az olasz jöhet számításba.

KUPLERÁJ, 1896

A szócsalád *kupleráj* és *kupler* tagja német eredetű; vö. német. *Kuplerei* 'nőknek erkölcstelen életre való csábítása, közvetítése; kerítés', *Kuppler* 'kerítő'. Ezek a német. *kupeln* 'házasságkötés céljából összeismertet; kerít' (lat. *copulare* 'összeköt') származékai. E szavak megvannak néhány szomszédos nyelvben is.

Ugyanazért tisztelettel alulírottak – ezen legdrágább és legnemesebb közjő – a közerkölc-siség érdekében esedezünk a tekintetes városi képviselőtestület előtt, hogy a nyilvános bordélyházakat a városban beszüntetni, s e bűnbarlangokat kiirtani, illetve az 1874. évi mártius 16-án tartott városi képviselői gyűlésnek a bordélyházak és kéjhölgyekre vonatkozó szabályrendeletét megsemmisíteni és hatályon kívül helyezni méltóztatssék.

Ezzel nem csak a város becsületének és jóhírneve gyarapításának, de saját erkölcsi és lelkiismereti köteletségének is fog eleget tenni a tek. városi képviselőtestület, – s helyrehozandja azon előbbi hibáját, hogy ily erkölcsellenes intézményeket eddig is el-tűrt; – mert hisz nemcsak egyes egyénre, de képviselői gyűlés – mint erkölcsi testület-re – sem szégyen, sőt inkább kötelesség az, hogyha egy előbbi intézkedésének hibás voltát beismeri: azt megváltoztatja és jobbal pótolja.

Ha azonban a fentebb elmondottak – és soha senki által meg nem czáfolható alapigazsá-gokat sem ismerné fel és méltányolná érdeme szerint és teljes mértékben a tek. városi kép-viselő testület, és a bordélyházak és kéjhölgyek intézményét, a közerkölciség arczul-csapására tovább is fenntartani, illetve megtűrni határozná, – azon nem várt és nem remélt szomorú esetben nem szólhatnánk ugyan ellene a többség akarata és határozatának; – ek-kor azonban családunk és ártatlan gyermekeink erkölcsé és szemérem érzetének megóvása érdekében kérjük, és határozottan kívánjuk, hogy a Bárdos-téren már egymásra halmozott bordélyházak, a városnak ezen egyik legnépesebb és különösen heti- és országos vásárok alkalmával leglátogatottabb részéből kiltitassanak; – s miután köztudomás szerint az ily bűnbarlangok egész éjjelenként ocsmány ti-vornyák színhelyei, melyek nemcsak a kö-zeli szomszédok, de nem ritkán az egész utcza és környék éjjeli nyugalmat is háborít-ják, – nappal pedig a minden szemérmert le-vetkezett arczátlan kéjleányok kihívó maga-viseletével az arra járó-kelők undor és meg-botránkozását költik fel, – másrészt a rosz példaadás által mindkét nemű ártatlan gyer-mekeink tiszta erkölcsének megvesztegeté-sére és elcsábítására szolgálnak.

Ugyanazért – a város belterületén levő valamennyi nyilvános bordélyházak, a váro-son kívül eső helyen, például a gyepmester-térségére száműzessenek, hol azok, kik álla-ti ösztönük buja kielégítésének bűnös paráz-naságán pirulni már úgysem tudnak, legalább nem fogják a jobb érzelműeket he-lyettök pirulásra, s egyszersmind megérdemelt utálat és megvetésre kénysz-eríteni.

Mely alázatos esedezésünk megújítása mellett hódoló tisztelettel maradjunk: – A tekintetes városi képviselő testületnek aláza-tos szolgálai: *(Következik 20 aláírás.)*

A prostitúció, a kéjnök, de különösen a bordélyhá-zak állandó támadásoknak voltak a céltáblái. Az az er-kölcsi értékrend, amely a 19. századra dominánsná vált Magyarországon is, a szexualitás és erotika nyílt megjelenési formáit nem tűrte el. A bordélyház mint intézmény szimbolizálta, hogy férfiak és nők között há-zasságon kívül is lehet szexuális kapcsolat. Különösen így volt ez a vidéki Magyarországon, ahol – néhány na-gyobb város kivételével – egészen 1926-ig magánkéj-nők nem működhettek, kizárólag csak bordélyhá-za(ka)t türtek meg a hatóságok. (...)

A korabeli közigazgatás általános álláspontja az volt, hogy szabályozott keretek között működő prostitu-cióra szükség van, mert egyébként a titkos prostitúció valamilyen formája jelenik meg. Önálló szabályrendelet alkotására – vagy ilyen jóváhagyására – a törvény-hatósági jogú közigazgatási egységek rendelkeztek jo-gosítvánnyal. Budapest, Győr, Szeged stb. mellett az ilyet a megye közgyűlése hagyta jóvá. A szabályrendelet módosítását, eltörlését úgyszintén el kellett a me-gyével is fogadtatni, különösen, ha az már alkotott a megye területére érvényes rendeletet. A megye és az egyes települések érdekei ütköztek is, hiszen a bordélyházak komoly bevételi forrást jelentettek. (...) Sok esetben a bordélyházaknak még az áttelepítése is csak évtizedes viták után valósult meg; utód nélküli megszüntetésükre pedig nincs példa.

Szécsényi Mihály: A prostitúció rendezésének problé-mái. Kézirat, 1996.